

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 188)

**Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında
Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe
Komisyonları Raporları (1/543)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1517/4830

4.10.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 6.9.1999 tarihinde kararlaştırılan "Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem felaketinde uğranılan ağır kayıpların ve bu afet nedeniyle doğan zararların giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 1 Ocak 1973 tarihinden önce doğan yükümlülerden her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış olanların, bir defaya mahsus olmak üzere, bedel ödeyerek askerlik hizmetlerini yerine getirmeleri öngörülmektedir.

Aynı amaçla Tasarıda, askerlik yükümlülüklerini uzun süre yerine getirmeyen ve emsali doğumlular çağ dışına çıkmış olanların da yükümlülüklerini fazla bedel ödeyerek ve temel eğitim yapmaksızın yerine getirmelerine imkân tanınmaktadır.

Bu kapsamda elde edilen gelirin tamamının, deprem felaketinin kayıplarının giderilmesi için kullanılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile 17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem felaketinde uğranılan ağır kayıpların ve bu afet nedeniyle doğan zararların giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 1 Ocak 1973 tarihinden önce doğan ve 1076 sayılı Yedek Subay ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu ile 1111 sayılı Askerlik Kanununa tabi yükümlülerden her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış olanlara bir defaya mahsus olmak üzere bedelli askerlik uygulaması öngörülmektedir.

Bu uygulama kapsamında yatırılacak paraların T.C. Ziraat Bankasında açılacak özel bir hesaba aktarılması hükmine yer verilmekte, bu miktarların nerede, ne amaçla ve ne şekilde kullanılacağı hususları düzenlenmektedir.

Madde 2. - Yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Yürütme maddesidir.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 1/543

Karar No. : 24

11.10.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanarak 4.10.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı tarihte Başkanlıkça Tali Komisyon olarak Komisyonumuza, Esas Komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 1/543 esas numaralı "Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 7.10.1999 tarihli 7 nci Birleşiminde; Hükümeti temsilen Millî Savunma Bakanının Başkanlığında Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları ve Genelkurmay Başkanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem felaketinde uğranılan ağır kayıpların ve bu afet nedeniyle doğan zararların giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 1 Ocak 1973 tarihinden önce doğan yükümlülere her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış olanların, bir defaya mahsus olmak üzere, bedel ödeyerek askerlik hizmetlerini yerine getirmelerinin amaçlandığı,

Bu kapsamda elde edilen gelirin tamamının özel bir hesapta izlenerek deprem felaketi kayıplarına yönelik olarak kullanılacağı;

Görülmektedir.

Sayın Bakan yaptığı açıklamalarda,

Söz konusu Tasarının Hükümetin deprem felaketi nedeniyle ek gelir arayışları sırasında Türk Silâhlı Kuvvetlerinin kendi içinden gelen bir teklif üzerine ve 1987 ve 1992 yıllarındaki bedelli askerlik uygulamalarında olduğu gibi elde edilecek gelirlerin Savunma Sanayi Destekleme Fonu yerine Maliye Bakanlığı nezdinde ayrı bir hesaba kaydedilmesi için ise yeni bir tasarı şeklinde hazırladığını,

1.1.1973 doğumlu ve daha önce ve 40 yaşı aşmış olan yükümlülere yaklaşık 120 000 kişilik bir grubun Tasarının kapsamı içine gireceğinin tahmin edildiği, basında yer alan 200 000 gibi rakamların ise Ülkemizde yaşanan hızlı iç göç nedeniyle, sağlıklı nüfus kayıtlarından kaynaklandığı,

1.1.1973 tarihinin Türk Silâhlı Kuvvetlerinin kaynak yeterliliği ve uzman eleman (doktor, mühendis ve tim komutanı) ihtiyacı saptanarak hesaplamalar sonucunda bulunmuş bir tarih olduğu,

Tasarının halen silâh altında bulunanları kapsamamasının nedeninin ise, örneğin halen silâh altında bulunan 3 500 doktor yedek subaydan 2 500'ünün terhisine neden olacağı ve bunun da halen Doğu ve Güneydoğuda operasyon yapan takım ve timlerde görev yapan doktor yedek subaylar nedeniyle olumsuz etkisi olacağı, ayrıca silâh altında olup da omuz omuza çatışmalardan bazılarının terhis olup bazılarının olamamasının psikolojik olarak yol açacağı duyguların da dikkate alınmasından kaynaklanan bir mecburiyet olduğu,

27 yaş ve yukarısının 15 bin DM ve karşılığı TL.sı, 40 yaş ve yukarısının 20 bin DM ve karşılığı TL.sı ile bedelli askerlik yapmasındaki farklılığın ise 40 yaşın zaten askerlik çağı sonu olmasından kaynaklandığı ve 40 yaş ve üstü için temel eğitim yaptırılmamasının ise bunlara temel eğitim yaptırılırsa, seferberlik halinde tekrar askere çağrılmamalarından kaynaklandığı,

Önümüzdeki sene için bilgisayar ortamında ASAL tarafından 600 000 asker ihtiyacının saptandığı, genel ortalama olarak askerlik çağı gelen grubun % 58'inin bu yükümlülüklerini yerine getirirken % 42'sinin yasal (master, doktora, ÖSYM sınavı, teciller) ve yasal olmayan nedenlerle askere gitmedikleri, dolayısıyla Türk Silâhlı Kuvvetlerinin bu % 42'lik kaynak kaybına ancak ve en çok 1.1.1973 doğumlulara bedelli askerlik imkânı tanıyarak tahammül edebileceği, aksi haldeki çabaların Türk Silâhlı Kuvvetlerini zaafiyete uğratacağı,

Basına yansıyan ve 72 000 olarak belirlenen başvuru sayısının sadece bunların nerede barındırılıp nasıl eğitim yaptırılacağı konusunda Genelkurmay Başkanlığınca yaptırılan bir anket çalışması sonucunda belirlenen bir rakam olduğu özel bankaların kredileri ile bu rakamın 100 000'e ve elde edilecek gelirin de 1 milyar ABD dolarına ulaşacağını tahmin edildiği,

Hususlarını belirtmişlerdir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde; gerek yaş sınırı gerekse silâh altında olmaları nedeniyle bu haktan yararlanamayacaklara büyük bir haksızlık yapıldığı,

Sözül geçen % 58'lik askere alma oranı konusunda geçen ve geçecek dönemleri de kapsamaması nedeniyle oranın yükseleceği ve Tasarının kapsamının genişletilmesi gerektiği,

Tasarının Türk Silâhlı Kuvvetlerinin gösterdiği büyük bir fedakârlık sonucunda hazırlandığı ve askere gitmenin Türk kültüründe ve aile yapısında çok büyük bir yeri olduğu, Tasarının ne yapılsa yapılsın belirli bir kesim üstünde mağduriyet yaratabileceği ve bunun da en aza indirilmesi gerektiği,

Tasarı kapsamının son bir aydır kamuoyunda bulunduğu ve üzerinde konuşulduğu, askerlik hizmetini bedel ile yapma konusunun tarihî hasletlerle değerlendirilmesi halinde bunun kabul edilmesinin çok zor olacağı,

Böyle bir konuda esas komisyon olarak Komisyonumuzun görev yapması gerektiği, bunun yanında Anayasanın 72 nci maddesine göre Anayasaya aykırılığının ileri sürülebileceği ve bu nedenle Başkanlıkça Anayasa Komisyonuna da havalesinin gerektiği,

Deprem bölgesinde şu anda askerlik yapan ve kurtarma çalışmalarına katılan askerlere bir moral izni verilmesinin düşünülüp düşünülmediği, yine aynı şekilde bölge doğumlu olup da depremde yakınlarını kaybedenlerin erken terhisleri konusunun da düşünülmesi gerektiği,

Başka bir öneri olarak, Türk Silâhlı Kuvvetleri için uzman personel kaynak ihtiyacının temini için 2, 4 veya 5 yıl gibi kademeli bir programla, bunlara ilerideki tarihlerde temel eğitimlerini tamamlamak ve 15 bin DM veya karşılığı TL.'si alınarak Tasarının silah altındakileri de kapsayacak şekilde genişletilebileceği,

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin hesaplarına uyulması gerektiği, 1992 yılında çıkartılan 3802 sayılı Kanunda yaş sınırının 28 olarak saptandığı, ancak Kanunun silah altındakileri de kapsadığı,

Eksikliğinin zaafiyet yaratacağı söylenen 2 500 doktor yedeksubayın sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da değil, tüm yurt sahında görev yaptığı,

İşini kurmuş ve çalışan insanların, çok sayıda işsiz de bulunduğu Ülkemizde, bedel ödeyerek askerlik yapmalarının aslında bir transfer olduğu ve bunun sürekli bir hale getirilmesi gerektiği,

Halten silah altında olup da kısa dönem askerlik yapanların sıcak mahallerde bulunmadıkları ve bunların da kapsam içine alınabilecekleri,

Bedelli askerlik uygulamasının Osmanlı Devletinde de, Kurtuluş Savaşı sırasında da yapıldığı, ancak temel askerlik eğitimlerinin her zaman yaptırıldığı, 40 yaş ve üzerindekiilerin de bu nedenle temel askerlik eğitimlerini yapmalarının gerekli olduğu,

26 yaşını dolduranların bu uygulamadan yararlanacakları ve zaten 26-31 yaş aralığında olanların % 60'ının bir şekilde iş ve gelir sahibi oldukları, 20-26 yaş aralığında olanlarında ise bu oranın % 30 olduğu, bunların da kapsam içine alınmalarıyla elde edilecek gelirin daha fazla olacağı,

Hükümetçe hazırlanan bu olumlu ve teknik bir çalışmanın kapsamının daha da genişletilmesi gerektiği, dünyada gelişen teknolojinin artık kol gücüne ihtiyaç bırakmadığını ve zaten son teknolojiyi en yakından takip eden Türk Silahlı Kuvvetlerimizin de artık bu kadar fazla sayıda askere ihtiyaç duymaması gerektiği,

Fetaketler gibi lütuflara da toplu halde gelince katlanmanın daha kolay olduğu ve bu nedenle kapsamın genişletilmesinde fayda olduğu,

Şeklinde görüşler dile getirilmiştir.

Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

Daha önce de belirtildiği gibi Türk Silahlı Kuvvetlerinin % 42 oranındaki kaynak kaybını 1974-1978 arasında okulumu bitirmiş, master ve doktoralarını tamamlamış olanlardan karşılayacağı,

Polislerin askerliklerini yapmadan mesleğe başlamaları uygulamasına 1995 yılında son verildiğini ve rakam olarak askerliğini yapmamış 14 000 polisten 9 000 kadarının bu uygulamadan yararlanacaklarını,

Askerlik Kanununun temel bir kanun olduğu ve Anayasada, gerekli düzenlemelerin 1111 sayılı Kanun ile yapılacağına açıkça belirtildiği, nitekim öğretmen açığı olduğunda bazı uygulamaların yapıldığı,

Türkiye şartlarında ve özellikle komşularında köklü değişiklikler olmadıkça sürekli bir bedelli askerlik konusunun gündeme gelmesinin olanaksız olduğu,

Tasarımın kamuoyunda genel kabul gördüğü, teknik hesaplar karşısında kişisel nedenlerle kapsamın genişletilmesi çabalarının Tasarımın tutarlılığını bozacağı,

Silah altındakilerden ihtiyaç duyanlara 45 günlük bir deprem izninin verildiği, deprem bölgesi çocukları için erken terhis önerisinin güzel bir temenni olduğu, ancak sağlıksız nüfus kayıtları nedeniyle bu temenninin Bakanlıkça değerlendirilmesi gerektiği,

İfade edilmiştir.

Tasarım ve gerekçesi Komisyonumuzca da benümsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarımın 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Esas Komisyon olan Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Sadık Kırbaş
Çanakkale

Üye
M. Metanet Çulhaoğlu
Adana

Başkanvekili
Hayrettin Özdemir
Ankara

Üye
Gönül Saray Alphan
Amasya
(1. maddeye muhalifim)

Kâtip
M. Kemal Tuğmaner
Mardin

Üye
Oğuz Aygün
Ankara
(İmzada bulunamadı)

Üye <i>Rıza Ulucak</i> Ankara	Üye <i>Hüseyin Arabacı</i> Bilecik	Üye Turhan Tayan Bursa (İmzada bulunamadı)
Üye <i>Vahit Kayırcı</i> Çorum	Üye <i>Fahrettin Kukaracı</i> Erzurum	Üye <i>Mukadder Başeğmez</i> İstanbul
Üye Hüseyin Arı Konya (İmzada bulunamadı)	Üye <i>Mustafa Endöz</i> Manisa	Üye <i>Hasan Güllay</i> Manisa
Üye <i>Ekrem Pakdemirli</i> Manisa (Muhalefet şerhim ektedir)	Üye <i>Şükrü Yürür</i> Ordu (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Fethullah Gültepe</i> Van
	Üye <i>Ömer Üstümkol</i> Zonguldak	

MUHALEFET ŞERHİ

Tasarı ile getirilen ve Millî Savunma Bakanlığınca saptanan 1.1.1973 ve daha küçük doğumuların bedelli askerlik hakkından yararlanabilmeleri konusundaki yaş sınırı ve bunun daha da aşağı çekilememesi anlaşılabilir. Ancak 1.1.1973 doğumlu ve daha aşağı doğumluluk koşulunu taşıyan ancak halen silah altında bulunanların da bu haktan yararlandırılmaması eşitlik ve hakkaniyet ilkeleri ile bağdaşmamaktadır.

Kaldı ki 1992 yılı 3802 sayılı dövizli askerlik yasasında 28 yaş sınırı getirilmiş ve bu koşulu taşıyan silah altında bulunanları da kapsamıştır. Devletin ve TSK görüşlerinin devamlılığının esas olduğu görüşündeyiz.

Millî Savunma Bakanlığı özellikle silah altındakilerin de bu haktan yararlandırılması halinde, halen görev yapan 3500 yedeksubay doktordan 2500'ünün terhis edilmesini gerektireceğini ve bunların özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da takım ve tim doktoru olarak görev yaptığını bunun da sıkıntı yaratacağını belirtmişlerdir. Ancak sözkonusu 2500 yedeksubay doktor tüm yurt dışında görev yapanların sayısıdır. Ayrıca Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden 6 ay içinde başvuru yapma imkânı olduğundan sözkonusu dönemde iki celp dönemi daha geçecektir. Bu nedenlerle Tasarının kapsamına halen silah altında olan 1.1.1973 ve daha aşağı doğumluların da eklenmesi Türk Silahlı Kuvvetleri için önemli bir kaynak sıkıntısı yaratmayacaktır.

Komisyonumuzun 7.10.1999 tarihli birleşiminde görüşülerek aynen kabul edilen 1/543 esas numaralı "Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısının kapsamına yukarıdaki nedenlerle muhalif olduğumu belirtirim.

Saygılarımla.

Gönül Saray Alphan
Amasya

MUHALEFET ŞERHİDİR

Millî Savunma Komisyonunda görüşülmüş bulunan Bedelli Askerlik Kanun Tasarısı Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Aykırılık şöyledir :

1. Belli bir doğum tarihinden başlayarak, askerlik çağına girmiş diğer gençlerimizin bu imkândan faydalanması önlenmektedir.
2. Şu anda silah altında olanların bu imkândan faydalanamaması,
3. Kırk yaşına girmiş olan bir vatandaşımızın bir bedel ödeyerek temel askerlik eğitiminden muaf olması,

Şeklinde özetlenebilir.

Bu aykırılığı önlemek için verilen önergebin askerlik çağına girmiş olan mükelleflerin 20 000 DM ödeyerek, temel eğitimi aldıktan sonra askerliğini yapmış sayılacağı şeklindedir. Bedelin yükseltilerek, insan kaynağı gelir dengelemesi korunduğundan, yani bu uygulamadan 100 bin kadar gencin bundan istifade etmesi planlandığına göre, bedel yükseltilerek 75 bin kişinin müracaatı alınarak, eşitlik ilkesi sağlanacaktır.

Şiikri Yürür

Ordu

Millî Savunma Komisyonu Üyesi

Ekrem Pakdemirli

Manisa

Millî Savunma Komisyonu Üyesi

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN ASKERLİK KANUNUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

19.10.1999

Esas No. : 11543

Karar No. : 63.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 4.10.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlığca aynı tarihte tali komisyon olarak Millî Savunma Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 19.10.1999 tarihinde yapmış olduğu 5 inci birleşiminde Hükümeti temsilen Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakçoğlu ile, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları, Genelkurmay Başkanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Marmara Bölgesinde 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen deprem felaketi önemli ölçüde can ve mal kaybına yol açmış ve ortaya çıkan zararın telafisi için büyük miktarda malî kaynak ihtiyacı doğmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem felaketi nedeniyle doğan zararların giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 1 Ocak 1973 tarihinden önce doğan yükümlülüklerden, her ne sebeple olursa olsun hentiz fiili askerlik hizmetine başlamamış olanların, bir defaya mahsus olmak üzere, bedel ödeyerek askerlik hizmetini yerine getirmelerine ve bu çerçevede elde edilen gelirlerin tamamının özel bir hesapta izlenerek deprem felaketi nedeniyle doğan zararların giderilmesinde kullanılmasına imkân tanınmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

— Tasarının, deprem felaketinin yol açtığı zararın giderilebilmesi açısından yerinde olduğu, ancak ihtiyaç duyulan kaynağın sağlanmasında yeterli olamayacağı, bu nedenle Tasarının kapsamının, ordumuzu zaafa uğratmayacak şekilde genişletilmesinde yarar bulunduğu,

— Bedelli askerlik için öngörülen bedelin ödenmesine ilişkin usul ve esasların bir an önce açıklığa kavuşturulmasının, kamuoyunda meydana gelen tereddütlerin giderilmesine katkıda bulunacağı,

— Ülkemizin iç güvenliğini sağlayan kolluk kuvvetlerinden birisi olan polislere de bedelli askerlikten yararlanabilmeleri için, ödeme güçleri de göz önüne alınarak bazı kolaylıklar sağlanmasının iç güvenlik hizmetlerinin aksamadan yürütülmesi açısından faydalı olacağı,

— Yükseköğretim kurumlarında akademik çalışmalarda bulunanların bedelli askerlikten yararlandırılmaları sırasında akademik çalışmalarını aksatmayacak şekilde bir takvim düzenlenerek, ülkemizin ihtiyaç duyduğu bu kişilere çalışmalarını tamamlamaları için imkân tanınmasının yerinde olacağı,

— Bedelli askerlik uygulamasının, Anayasamızın 72 nci maddesine aykırı olabileceği hususunda görüşler bulunduğu,

— Bedelli askerlik uygulamasından elde edilen gelirlerin amacına uygun olarak kullanılması konusunda kamuoyunun hassasiyet gösterdiği, bu nedenle; sağlanan gelirlerle, yapılan harcamaların düzenli aralıklarla kamuoyunun bilgisine sunulmasında yarar bulunduğu,

— Tasarı kapsamının halen askerliklerini yapmakta olanları da kapsayacak şekilde genişletilmesinin gerekli olduğu, esasen başvuru süresinin altı ay olarak belirlenmesi nedeniyle, bu arada geçecek iki celp döneminde Ordunun asker ihtiyacının karşılanabileceği,

— Deprem felaketinin üzerinden uzunca bir süre geçmiş olmasına rağmen, ortaya çıkan zararların telafisi için ciddi bir finansman modeli oluşturulmadığı, yaşanan felaket karşısında alınan tedbirlerin yetersizliği nedeniyle kamuoyunda olumsuz tepkilerin oluştuğu,

— Bedelin ödeme usul ve esaslarına ilişkin hususların Bakanlar Kurulunun yetkisine bırakılması yerine Kanunda düzenlenmesinin daha uygun olacağı,

Şeklindeki görüş, eleştiri ve temennileri takiben Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

— Her Türk gencinin vatani görevini tam olarak yerine getirmesinin arzu edildiği, ancak Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem felaketinin yol açtığı hasarların giderilebilmesi ve afete maruz kalan vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için büyük miktarlarda malî kaynağa ihtiyaç duyulduğu, bu nedenle bu güne kadar çeşitli nedenlerle askerlik hizmetini yerine getirmemiş olanlar için bir defaya mahsus olmak üzere bedeli karşılığında askerlik ödevini yerine getirme imkânı sağlanmasına ilişkin Tasarının hazırlandığı, Tasarının hazırlanmasına kamuoyunda oluşan olumlu havanın da etkisi olduğu,

— Tasarıya esas alınan 1 Ocak 1973 tarihinin, Ordumuzun ihtiyaçları gözetilerek yapılan titiz çalışmalar sonucunda belirlenen en uygun tarih olduğu, bu nedenle Tasarının bu haliyle kabul edilmesinin hayati önem taşıdığı,

— Kanun çıktığı zaman kırk yaşını doldurmuş olanların temel eğitim yapmaksızın 20 000 DM ödemeleri, kırk yaşın altında olanların ise iki aylık temel eğitim yapmak şartıyla 15 000 DM ödemeleri halinde askerliklerini yapmış sayılacakları, bu ayrımın, kırk yaşından küçük olanların ihtiyaç halinde tekrar askere çağrılabilmesi imkânı bulunmasından, kırk yaşını geçmiş olanların ise temel eğitime alınmamasının bunların askerlik çağının sona ermiş olmasından kaynaklandığı,

— Bedelli askerlikten yararlanacakların ödeyecekleri bedelin ödeme usulü ve esasları konusunda Bakanlar Kurulunca henüz bir karar alınmadığı, ancak kırk yaşın altındakiler için üç, kırk yaşın üstündekiler için ise dört eşit taksitte ödeme planı düşünüldüğü,

— Bedelli askerlik uygulamasından yaklaşık 120 bin kişinin yararlanabileceği, bu güne kadar yapılan başvurunun 72 bin civarında olduğu, Tasarının kanunlaşması halinde bu rakamın 100 bine ulaşabileceği,

— Anayasanın 72 nci maddesi ile askerlik ödevinin ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağına ilişkin hususların kanunla düzenlenmesinin öngörüldüğü, bu nedenle Anayasaya aykırılık iddialarının haklı bulunmadığı, öngörülen bedelin de titiz çalışmalar sonunda belirlenmiş makul bir bedel olduğu,

— Emniyet görevlilerinin askerlik hizmetine ilişkin hususların iki kurum arasında sağlanan eşgüdüm ile hizmetin aksamasına meydan verilmeyecek şekilde çözüme kavuşturulacağı,

— Tasarı kapsamının genişletilerek halen askerlik yapmakta olanların da kapsama dahil edilmesinin, Silahlı Kuvvetleri hizmet açısından zaafa uğratabileceği hususunda endişe duyulduğu, ifade edilmiştir.

Tümü üzerindeki görüşmeleri mülteakip Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 nci ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Şahin
Antalya
Sözcü
Nihat Gökbulut
Kırıkkale
Üye
Abdülkadir Akcan
Afyon
Üye
Ali Uzunurmak
Aydın
Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
(Muhallifim)

Başkan V.
Mehmet Hanifi Tiryaki
Gaziantep
Kâtip
Cafer Tıfvan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Gaffar Yakın
Afyon
Üye
M. Altankarapaşaoğlu
Bursa
(Muhalefet şerhi eklidir)
Üye
Süleyman Coşkun
Burdur

Üye
Hakkı Duran
Çankırı
Üye
Aslan Polat
Erzurum
(Muhalefet şerhim ektedir)
Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul
Üye
Masum Türker
İstanbul
Üye
Necdet Tekin
Kırklareli
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
(İmzada bulunamadı)
Üye
Ş. Ramis Savaş
Sakarya
Üye
Kemal Kabataş
Samsun

Üye
Mücahit Himoğlu
Erzurum
Üye
Ramazan Gül
Isparta
(İmzada bulunamadı)
Üye
Nesrin Nas
İstanbul
Üye
İlhani Yılmaz
Karabük
Üye
Ali Gebeş
Konya
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya
(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye
Tarık Cengiz
Samsun
Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli

MUHALEFET ŞERHİ

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan bedelli askerlik yasasının hükümlerinden :

1. Kanun çıkmadan M.S.B.'İğının açıklama yapmasının ve müracaatları kabulünün siyasi nezaket kuralına ve TBMM'nin üzerinde bir güç varmış gibi sergilenmiş olmasına karşı olduğumuz için.
2. İmkân ve fırsatlardan eşitlik ilkesi içinde halen askerde bulunanların da yararlanmaları gerektiğinden,
3. Oluşturulacak fonun denetiminin kamuya ve özellikle deprem bölgesi milletvekillerine açık olmamasından,
4. Toplanan maddî imkânların; deprem bölgelerinin hangi ihtiyaçlarına karşı kullanılacağı ya-sada belirtilmediğinden muhalifiz.

M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa

Aslan Polat
Erzurum

Cevat Ayhan
Sakarya

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**ASKERLİK KANUNUNA BİR GEÇİCİ
MADDE EKLENMESİ
HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. — 21.6.1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 37. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte her ne sebeple olursa olsun henüz fiili askerlik hizmetine başlamamış, 1 Ocak 1973 tarihinden önce doğan ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu ile 1111 sayılı Askerlik Kanununa tabi yükümlüler, istekleri halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde askerlik şubelerine başvurmaları, 15 000 Alman Markı veya ödeme tarihindeki karşılığı konvertibl yabancı ülke parasını ya da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden hesaplanacak Türk Lirası parayı ödemeleri ve Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek birlik ve kurumlarda temel askerlik eğitimlerini yapmaları şartıyla askerlik hizmetlerini yerine getirmiş sayılırlar.

Bu madde kapsamında bulunan ve 31 Aralık 1999 tarihinde 40 yaşını tamamlamış olanlardan istekliler, 20 000 Alman Markı veya karşılığı birinci fıkrada belirtilen yabancı ülke ya da Türk Lirası parayı ödemeleri halinde temel askerlik eğitimine tabi tutulmazlar.

Bu uygulama kapsamında yatırılacak paralar Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü adına T.C. Ziraat Bankasında açılacak özel hesaba yatırılır. Bu hesapta toplanan miktarları genel bütçeye özel gelir ve karşılığı da ilgili kurum bütçelerine aktarılmak üzere Maliye Bakanlığı bütçesinde açılacak özel bir tertibe ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödeneklerden yılı içinde kullanılmayan miktarlar, ertesi yıl bütçesine devren gelir ve ödenek kaydedilir.

Bu tertipte oluşan ödenek Maliye Bakan tarafından belirtenecek usul ve esaslar dahilinde, 17 Ağustos 1999 tarihinde vuku bulan dep-

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN
ASKERLİK KANUNUNA BİR GEÇİCİ
MADDE EKLENMESİ
HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonunuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

rem dolayısıyla genel hayata etkili afete maruz kalan bölgede yer alan illerdeki hasar ve zararların giderilmesi için gereken her türlü harcamanın finansmanında kullanılır.

Bedelin ödenme usul ve esasları ile uygulamaya ilişkin diğer hususlar, Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenir.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlülükler hakkında adli takibat yapılmaz.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Ünal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köy İşleri Bakanı V.

A. K. Tanrıkulu

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakınakoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Y. Okuyan

Turizm Bakanı

E. Muncu

Çevre Bakanı

F. Aytekin

En. ve Tab. Kay. Bak. ve Başb. Yrd.

M. C. Erstüner

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydatı

Devlet Bakanı

M. A. İrtemişçi

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrıkulu

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

